प्रथमः प्रश्नः

॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

ड्षे त्वोर्जे त्वां वायवंः स्थोपायवंः स्थ देवो वंः सिवता प्रापंयतु श्रेष्ठंतमाय कर्मण आ प्यांयध्वमित्रया देवभागमूर्जंस्वतीः पर्यस्वतीः प्रजावंतीरनमीवा अयक्ष्मा मा वंः स्तेन ईशत माऽघश्रंसो रुद्रस्यं हेतिः परिं वो वृणक्तु ध्रुवा अस्मिन्गोपंतौ स्यात बह्वीर्यजंमानस्य पृशून्पांहि॥१॥

ड्षे त्रिचंत्वारि श्यात्। (1)॥———[१]

यज्ञस्यं घोषदंसि प्रत्युंष्ट्र रक्षः प्रत्युंष्टा अरांतयः प्रेयमंगाद्धिषणां बर्हिरच्छ् मनुंना कृता स्वधया वितंष्टा त आवंहन्ति क्वयः पुरस्तांद्देवेभ्यो जुष्टंमिह बर्हिरासदे देवानां परिषूतमंसि वर्षवृंद्धमिस देवंबर्हिमां त्वाऽन्वङ्गा तिर्यक्पर्वं ते राध्यासमाच्छेत्ता ते मा रिष्न्देवंबर्हिः श्रतवंल्शं वि रोह सहस्रंवल्शाः॥२॥

वि वय र रहेम पृथिव्याः सम्पृचंः पाहि सुसम्भृतां त्वा

सम्भंगम्यदित्यै रास्नांऽसीन्द्राण्यै सन्नहंनम्पूषा ते ग्रन्थिङ्गंश्रातु स ते माऽऽस्थादिन्द्रंस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यंच्छे बृह्स्पतेंर्मूर्प्रा हंराम्युर्वन्तिरक्षमन्विंहि देवङ्गममंसि॥३॥

स्हस्रवल्शा अष्टात्रि १ शच। (2)॥_____[2]

शुन्धंध्वन्दैव्यांय कर्मणे देवयुज्याये मात्रिर्श्वनो घुर्मोऽसि द्यौरंसि पृथिव्यंसि विश्वधांया असि पर्मण धाम्ना दृश्हंस्व मा ह्वार्वसूनाम्पवित्रमिस श्तधांरं वसूनाम्पवित्रमिस सहस्रंधार हुतः स्तोको हुतो द्रफ्सौंऽग्नये बृहते नाकांय स्वाहा द्यावांपृथिवीभ्या सा विश्वायुः सा विश्वव्यंचाः सा विश्वकंर्मा सम्पृंच्यध्वमृतावरीरूर्मिणीर्मधूंमत्तमा मृन्द्रा धनंस्य सातये सोमेन त्वाऽऽतंन्च्मीन्द्रांय दिध विष्णों हव्य र्रक्षस्व॥४॥

सोमेंनाष्टौ चं। (3)॥———[३]

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयं वेषांय त्वा प्रत्युष्ट्र रक्षः प्रत्युष्टा अरातयो धूरेसि धूर्व धूर्वन्तन्धूर्व तं योंऽस्मान्धूर्वित तन्धूर्व यं वयन्धूर्वामस्त्वं देवानांमसि सिस्नितम्म्पप्रितम् श्रुष्टंतम् विह्नंतम- न्देवहूतंम्मह्रंतमिस हिव्धान्न्दः हंस्व मा ह्रार्मित्रस्यं त्वा चक्षुंषा प्रेक्षे मा भेमां सं विक्था मा त्वां॥५॥ हिर्सिष्मुरु वातांय देवस्यं त्वा सिवृतः प्रंस्वें-ऽिश्वनीर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम्ग्रये जुष्टं निर्वपाम्यग्नी-षोमाभ्यामिदं देवानांमिदम् नः सह स्फात्ये त्वा नारांत्ये सुवंर्भि वि ख्येषं वैश्वान्रज्ञ्योतिर्दः हंन्तान्दुर्या द्यावांपृथिव्योर्ज्वंन्तरिक्षमिन्वह्यदित्यास्त्वोपस्थे सादयाम्यग्ने ह्व्यः रक्षस्व॥६॥

देवो वंः सिव्तोत्पुनात्विच्छंद्रेण प्वित्रेण वसोः सूर्यस्य रिष्मिभिरापो देवीरग्रेप्वो अग्रेगुवोऽग्रं इमं यज्ञन्नयताग्रं यज्ञपंतिन्धत्त युष्मानिन्द्रोऽवृणीत वृत्रतूर्ये यूयमिन्द्रंमवृणीध्वं वृत्रतूर्ये प्रोक्षिताः स्थाग्नये वो जुष्टम्प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्या । शुन्धंध्वन्दैव्याय कर्मणे देवयज्याया अवधूत रक्षोऽवंधूता अरांत्योऽदित्यास्त्वगंसि प्रतिं त्वा॥७॥

पृथिवी वैत्त्वधिषवंणमसि वानस्पृत्यम्प्रति त्वा-

ऽदित्यास्त्वग्वैत्त्वग्नेस्त्नूरंसि वाचो विसर्जनं देववीतये त्वा गृह्णाम्यद्रिरसि वानस्पत्यः स इदं देवेभ्यो हृव्य र सुशिमें शिमुष्वेषमा वदोर्जमा वद द्युमद्वंदत वय र संघात औष्म वर्षवृद्धमि प्रति त्वा वर्षवृद्धं वेत्तु पर्रापृत्र रक्षः पर्रापृता अर्रातयो रक्षंसाम्भागोऽसि वायुर्वो विविनक्त देवो वंः सविता हिरंण्यपाणिः प्रति गृह्णातु॥८॥

त्वा भाग एकांदश च। (5)॥————[५]

अवंधूत्र रक्षोऽवंधूत् अरांत्योऽदिंत्यास्त्वगंसि प्रतिं त्वा पृथिवी वेत्त दिवः स्कम्भिनिरंसि प्रति त्वाऽदिंत्यास्त्वग्वेत्त धिषणांऽसि पर्वत्या प्रतिं त्वा दिवः स्कम्भिनिर्वेत्त धिषणां-ऽसि पर्वत्या प्रतिं त्वा पर्वतिर्वेत्त देवस्यं त्वा सिवृतः प्रस्वेऽश्विनौर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्तौभ्यामधिवपामि धान्यंमसि धिनृहि देवान्प्राणायं त्वाऽपानायं त्वा व्यानायं त्वा दीर्घामनु प्रसितिमायुषे धां देवो वः सिवृता हिरंण्यपाणिः प्रति गृह्णातु॥९॥

प्राणायं त्वा पश्चंदश च। (6)॥——[६] धृष्टिंरसि ब्रह्मं युच्छापाँऽग्नेऽग्निमामादं अहि निष्क्रव्यादर् सेधा देवयजं वह निर्दंग्धर रक्षो निर्दंग्धा अरांतयो ध्रुवमंसि पृथिवीन्द्रश्हायुंर्दश्ह प्रजान्दश्ह सजातान्स्मै यर्जमानाय पर्यूह ध्र्यमंस्यन्तिरक्षिन्दश्ह प्राणन्दश्हापानन्दश्ह सजाता-न्स्मै यर्जमानाय पर्यूह ध्रुणमिस् दिवन्दश्ह चक्षुं:॥१०॥

दुर्ह् श्रोत्रंन्दश्ह सजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह् धर्माऽसि दिशों दश्ह् योनिन्दश्ह प्रजान्दश्ह सजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह् चितः स्थ प्रजाम्स्मै र्यिम्स्मै संजातान्स्मै यजंमानाय पर्यूह् भृगूंणामङ्गिरसान्तपंसा तप्यध्वं यानि घुमें कृपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः। पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू वि मुंश्रताम्॥११॥

चक्षुंरृष्टाचंत्वारिर्शच। (7)॥———[७]

सं वंपामि समापों अद्भिरंग्मत समोषंधयो रसेन् सः रेवतीर्जगंतीभिर्मधुंमतीर्मधुंमतीभिः सृज्यध्वमुद्धः परि प्रजाताः स्थ समुद्भिः पृंच्यध्वञ्जनंयत्ये त्वा सं यौम्युग्नये त्वाऽग्नीषोमाभ्याम्मखस्य शिरोऽसि घुर्मोऽसि विश्वायुंरुरु प्रथस्वोरु ते युज्ञपंतिः प्रथतान्त्वचंङ्गृह्णाष्वाऽन्तरित् रक्षो- ऽन्तरिता अरांतयो देवस्त्वां सिवता श्रंपयतु वर्षिष्ठे अधि नाकेऽग्निस्तें तुनुवम्माऽतिं धागग्नें ह्व्य॰ रक्षस्व सम्ब्रह्मणा पृच्यस्वैकताय स्वाहां द्विताय स्वाहां त्रिताय स्वाहां॥१२॥

स्विता द्वावि रेशतिश्च। (8)॥______[८]

आदंद इन्द्रंस्य बाहुरंसि दक्षिणः सहस्रंभृष्टिः शृततेजा वायुरंसि तिग्मतेजाः पृथिवि देवयज्नन्योषंध्यास्ते मूलम्मा हिर्श्सिष्मपहतोऽररुः पृथिव्यै व्रजङ्गच्छ गोस्थानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः पर्मस्यां परावितं शृतेन पाशैर्यो-ऽस्मान्द्वेष्टि यश्चं व्यन्द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽररुः पृथिव्यै देवयजन्यै व्रजम्॥१३॥

गुच्छु गोस्थानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः पर्मस्यां परावितं शतेन पाशौर्योऽस्मान्द्वेष्टि यश्चं वयन्द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽररुः पृथिव्या अदेवयजनो व्रजङ्गंच्छ गोस्थानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः पर्मस्यां परावितं शतेन पाशौर्योऽस्मान्द्वेष्टि यश्चं वयन्द्विष्मस्तमतो मा॥१४॥

मौगुररुस्ते दिव्ममा स्कान् वसंवस्त्वा परिगृह्णन्तु गायत्रेण छन्दंसा रुद्रास्त्वा परिगृह्णन्तु त्रैष्टुंभेन् छन्दंसाऽ- ऽदित्यास्त्वा परिगृह्णन्तु जागंतेन् छन्दंसा देवस्यं सिवतुः स्वे कर्म कृण्वन्ति वेधसं ऋतमंस्यृत्सदंनमस्यृत्श्रीरंसि धा असि स्वधा अंस्युर्वी चासि वस्वी चासि पुरा क्रूरस्यं विसृपो विरफ्शिन्नदादायं पृथिवी श्रीरदांनुर्या मैरंयश्चन्द्रमंसि स्वधा भिस्तान्धी रांसो अनुदृश्यं यजन्ते॥१५॥

देव्यजंन्ये व्रजन्तमतो मा विरिष्णिश्तेकांदश च। (१)॥———[९]
प्रत्युष्ट्र रक्षः प्रत्युष्टा अरातयोऽग्नेर्वस्तेजिष्ठेन तेजसा
निष्टपामि गोष्ठम्मा निर्मृक्षं वाजिनेन्त्वा सपत्रसाहर
सम्मौर्ज्मि वाचम्प्राणश्रक्षः श्लोत्रेम्प्रजां योनिम्मा

सम्मांजिर्म् वाचंम्प्राणश्रक्षुः श्रोत्रंम्प्रजां योनिम्मा निर्मृक्षं वाजिनीन्त्वा सपत्रसाही सम्मांज्र्म्याशासांना सौमन्सम्प्रजा सौभांग्यन्तन्म्। अग्नेरन्ंव्रता भूत्वा सन्नंह्ये सुकृताय कम्। सुप्रजसंस्त्वा वय सुपत्नीरुपं॥१६॥

सेदिम्। अग्ने सपल्दम्नंनमदंब्धासो अदाँभ्यम्। इमं विष्यांमि वरुंणस्य पाशुं यमबंधीत सविता सुशेवंः। धातुश्च योनौं सुकृतस्यं लोके स्योनम्में सह पत्यां कृणोमि। समायुंषा सम्प्रजया समंग्ने वर्चसा पुनेः। सम्पत्नी पत्या-ऽहङ्गंच्छे समात्मा तनुवा ममं। मृहीनाम्पयोऽस्योषंधीनाः रसस्तस्य तेऽक्षीयमाणस्य निः॥१७॥

वृपामि महीनाम्पयोऽस्योषंधीनाः रसोऽदंब्धेन त्वा चक्षुषाऽवेक्षे सुप्रजास्त्वाय तेजोऽसि तेजोऽनु प्रेह्यग्निस्ते तेजो मा वि नैद्ग्नेर्जिह्वाऽसिं सुभूर्देवानान्धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यज्ञंषयज्ञ्षे भव शुक्रमंसि ज्योतिरिस् तेजोऽसि देवो वेः सिवतोत्पुंनात्विच्छंद्रेण प्वित्रेण वसोः सूर्यस्य रिश्मिभिः शुक्रन्त्वां शुक्रायान्धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यज्ञंषयज्ञ्षे गृह्णामि ज्योतिंस्त्वा ज्योतिष्य्विंस्त्वाऽर्चिष् धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यज्ञंषयज्ञ्षे गृह्णामि॥१८॥

उप नी रुश्मिभिः शुक्र षोडंश च। (10)॥———[१०]

कृष्णौं ऽस्याखरेष्ठौं ऽग्नये त्वा स्वाहा वेदिरसि ब्र्हिषे त्वा स्वाहां ब्र्हिरंसि स्रुग्भ्यस्त्वा स्वाहां दिवे त्वा ऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्ये त्वा स्वधा पितृभ्य ऊर्ग्भव बर्हिषद्धं ऊर्जा पृथिवी इंच्छत् विष्णोः स्तूपो ऽस्यूर्णौं मदसन्त्वा स्तृणामि स्वास्स्थं देवेभ्यों गन्ध्वों ऽसि विश्वावं सुर्विश्वं स्मादीषंतो यर्जमानस्य परिधिरिड ईडित इन्द्रंस्य बाहुरंसि॥१९॥

दक्षिणो यजंमानस्य परिधिरिड ईडितो मित्रावर्रणो त्वोत्तर्तः परिधत्तान्ध्रुवेण धर्मणा यजंमानस्य परिधिरिड ईडितः सूर्यस्त्वा पुरस्तांत्पातु कस्यांश्चिद्भिशंस्त्या वीतिहोंत्रन्त्वा कवे द्युमन्त्र समिधीमृह्यग्ने बृहन्तंमध्वरे विशो यन्ने स्थो वसूना र रुद्राणांमादित्याना सदंसि सीद जुहूरुंपभृद्भुवाऽसिं घृताची नाम्नां प्रियेण नाम्नां प्रिये सदंसि सीदेता असदन्थसुकृतस्यं लोके ता विष्णो पाहि पाहि यज्ञम्पाहि यज्ञपंतिम्पाहि मां यंज्ञनियम्॥२०॥

बाहुरंसि प्रिये सदंसि पश्चंदश च। (11)॥———[११]

भुवंनमस् वि प्रंथस्वाग्ने यष्टरिदन्नमंः। जुह्नेह्यग्निस्त्वां ह्यति देवयज्याया उपंभृदेहिं देवस्त्वां सिवता ह्वयति देवयज्याया अग्नांविष्णू मा वामवं क्रमिष् वि जिंहाथाम्मा मा सन्तांप्तश्लांकम्मं लोककृतौ कृणुतं विष्णोः स्थानंमसीत इन्द्रों अकृणोद्वीर्याणि समारभ्योर्ध्वो अध्वरो दिविस्पृश्महंतो यज्ञो यज्ञपंतिरन्द्रांवान्थ्स्वाहां बृहद्भाः पाहि मांग्ने दुर्श्वरितादा मा सुचंरिते भज मखस्य शिरोऽसि सञ्चोतिषा ज्योतिरङ्काम्॥२१॥

अहुंत एकंवि॰शतिश्च। (12)॥——[१२]

वार्जस्य मा प्रस्वेनौँद्भाभेणोदंग्रभीत्। अथां स्पत्ना हु इन्द्रों मे निग्राभेणाधंरा अकः। उद्भाभर्श्वं निग्राभश्चं ब्रह्मं देवा अवीवृधत्र्। अथां स्पत्नांनिन्द्राग्नी में विषूचीनान्व्यंस्यताम्। वसुंभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यंस्त्वाऽऽदित्येभ्यंस्त्वाक्तः रिहांणा वियन्तु वयः। प्रजां योनिम्मा निर्मृक्षमा प्यांयन्तामाप् ओषंधयो मरुताम्पृषंतयः स्थ दिवम्॥२२॥

गुच्छु ततों नो वृष्टिमेरंय। आयुष्पा अंग्रेऽस्यायुंर्मे पाहि चक्षुष्पा अंग्रेऽसि चक्षुंर्मे पाहि ध्रुवाऽसि यम्पंरिधिम्पर्यधंत्था अग्ने देव पणिभिवींयमाणः। तन्तं एतमनु जोषंम्भरामि नेदेष त्वदंपचेतयांते यज्ञस्य पाथ उप समितः सःस्रावभांगाः स्थेषा बृहन्तः प्रस्तरेष्ठा बंरहिषदंश्च॥२३॥

देवा इमां वार्चमिभ विश्वं गृणन्तं आसद्यास्मिन्बर्हिषिं मादयध्वम्ग्नेर्वामपंत्रगृहस्य सदंसि सादयामि सुम्नायं सुम्निनी सुम्ने मां धत्तन्धुरि धुर्यौ पात्मग्नेऽदब्धायोऽशीततनो पाहि माऽद्य दिवः पाहि प्रसित्ये पाहि दुरिष्ट्ये पाहि दुंरद्यन्ये पाहि दुर्श्वरितादविषन्नः पितुङ्कृण सुषदा योनिक् स्वाहा देवां गातुविदो गातुं वित्वा गातुमित मनंसस्पत इमन्नों देव देवेषुं युज्ञ इस्वाहां वाचि स्वाहा वातें धाः॥२४॥

दिवंश्च वित्वा गातुत्रयोंदश च। (13)॥———[१३]

उभा वांमिन्द्राग्नी आहुवध्यां उभा राधंसः सह मांद्यध्यैं। उभा दातारांविषाः रंयीणामुभा वार्जस्य सातयें हुवे वाम्। अश्रंवः हि भूरिदावंत्तरा वां वि जांमातुरुत वां घा स्यालात्। अथा सोमंस्य प्रयंती युवभ्यामिन्द्रौंग्नी स्तोमंञ्जनयामि नव्यम्। इन्द्रौंग्नी नवृतिम्पुरो दासपंत्रीरधूनुतम्। साकमेकेन कर्मणा। शुचित्र स्तोमृत्रवंजातमृद्येन्द्रौंग्नी वृत्रहणा जुषेथाम्॥२५॥

उभा हि वार् सुहवा जोहंवीमि ता वाजर स्छ उंशत धेष्ठां। वयमं त्वा पथस्पते रथन्न वाजंसातये। धिये पूंषन्नयुज्मिह। पथस्पंथः परिंपितं वचस्या कामेन कृतो अभ्यानड्रकम्। स नो रासच्छुरुधंश्चन्द्राग्रा धियंन्धियर सीषधाति प्र पूषा। क्षेत्रंस्य पतिना वयर हितेनेव जयामिस। गामश्वंम्पोषयिक्वा स नंः॥२६॥

मृडातीदशैं। क्षेत्रंस्य पते मधुंमन्तमूर्मिन्धेनुरिव पयों

अस्मास् धृक्ष्व। मध्श्रुतंङ्घृतिमेव सुपूतमृतस्यं नः पतंयो मृडयन्तु। अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यंस्मज्जंहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमंउक्तिं विधेम। आ देवानामिष पन्थांमगन्म यच्छुक्रवांम् तदनु प्रवोद्धम्। अग्निर्विद्वान्थ्स यंजात्॥२७॥

सेद् होता सो अध्वरान्थ्स ऋतून्केल्पयाति। यद्वा-हिष्ठन्तद्ग्रये बृहदेर्च विभावसो। महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा उदीरते। अग्ने त्वम्पारया नव्यो अस्मान्थ्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा। पूर्श्व पृथ्वी बंहुला न उर्वी भवां तोकाय तनयाय शॅय्योः। त्वमंग्ने व्रत्पा असि देव आ मर्त्येष्वा। त्वं युज्ञेष्वीड्याः। यद्वो व्यम्प्रमिनामं व्रतानि विदुषान्देवा अविदुष्टरासः। अग्निष्टद्विश्वमा पृणाति विद्वान् येभिर्देवा॰ ऋतुभिः कुल्पयाति॥२८॥

जुषेथामा स नो यजादा त्रयोविश्शितिश्च। (14)॥[१४] [इषे त्वां यज्ञस्य शुन्धंध्वं कर्मणे देवोऽवंधूतन्धृष्टिः सं वंपाम्या दंदे प्रत्युष्टं कृष्णोऽसि भुवंनमसि वाजंस्योभा वां चतुंदंश॥14॥ इषे दर्ह भुवंनम्ष्टाविश्शितिः॥28॥ इषे त्वां कृत्पयांति॥]

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/